

Dinsdag, 26 mei 1981

EEUWIG EN/OF ONEINDIG

Het zijn twee dingen, die moeilijk voorstelbaar zijn. Eeuwig impliceert eindeloosheid in de tijd.

Eindeloosheid van de tijd impliceert op zichzelf dus weer, dat eigenlijk niets van betekenis is. Je kunt dan moeilijk gaan spreken van een plan, van een denkbeeld of van een idee. Daarom is het misschien beter om in plaats van eeuwigheid te spreken over tijdloosheid. Ik kom hierop nog terug.

Dan heeft u het denkbeeld eindeloosheid gegeven. Een cirkel, hoe klein ook, is als lijn bezien eindeloos. Misschien is het goed ons te realiseren, dat bijvoorbeeld ook het licht over enorme afstanden een buiging ervaart. Dat door die buiging in feite een kringloop tot stand kan komen en dat alles wat kenbaar is binnen die buigingsgraad beperkt blijft. Als zodanig kun je zeggen, dat de kosmos eindeloos is, maar daardoor nog niet zonder einde.

Er is een grens, maar die grens kun je alleen maar vinden wanneer je je los kunt maken van de normale gang van zaken. Ik denk, dat dit voor eeuwigheid en eindeloosheid ongeveer gelijk op gaat. Wanneer je leeft maak je een reeks beïnvloedingen door. Dat zijn ondermeer geestelijke invloeden, conditionerende invloeden en zelfs bepaalde kosmische invloeden, die toch ook uw eigen reactie, uw wijze van denken en leven en voelen op aarde wel degelijk beïnvloedt.

De tijd zou je dus uit kunnen zetten als een achtereenvolgende reeks van invloeden. Maar dan blijkt, dat bepaalde invloeden zich met regelmaat herhalen. We kennen van de zon een negen en een elf jaarscyclus. Ook is er nog een zevenjaars en een drie en dertigjaarscyclus. Er is ook nog een cyclus die aanmerkelijk langer loopt. Die loopt ongeveer 2.700 jaar. In dergelijke gevallen is er dus een voortdurende herhaling. Nu blijkt dit ook voor bepaalde geestelijke invloeden wel degelijk het geval te zijn. Hetzelfde speelt ook een rol als je leeft. Wanneer je op aarde geboren wordt begin je te sterven. Wanneer je dood bent begin je te leven in een andere wereld. Wanneer je - in die wereld niet meer verder kunt, word - je opnieuw geboren. Ook hier is er een herhaling van bepaalde fasen. Om dit beeld nu simpel uit te drukken zeggen we: Voor ons - let wel voor ons - is de tijd een spiraal waarlangs wij ons bewegen naar het middelpunt. Denkt u maar aan een vlak liggende spiraal, dat is het eenvoudigste. Elke keer wanneer we een omwenteling maken dan hebben we een bepaalde ervaringenreeks doorgemaakt en daarbij invloeden doorlopen. Naarmate we dichterbij het middelpunt komen, zullen die invloeden sneller op elkaar volgen. Maar ze blijven steeds dezelfde. Op het ogenblik, dat we het middelpunt bereikt hebben worden we niet meer beïnvloed. Dan ontstaat er het ogenblik, dat er geen afwisseling, geen invloed meer ontstaat. Dat zou je dan misschien eeuwig kunnen noemen, omdat daar invloeden wegvallen, ook tijdsbesef wegvalt.

Je kunt hieraan nog veel meer vastknopen. Er bestaat een theorie die zegt, dat op het ogenblik dat je het middelpunt bereikt hebt op het ene vlak, je een uitgaande cyclus in de spiraalwerking op een ander niveau begint. Dat kan zich dan een groot aantal malen herhalen. Er zijn zelfs theoretici die zeggen, dat op deze wijze op den duur een cirkelgang wordt afgelegd. Maar dat is allemaal theorie. Voor u is het misschien genoeg op te zeggen: eeuwigheid is voor mij de onafzienbaarheid van een reeks belevingen die voor mij mogelijk zijn. Waarom ik dan de voorkeur geef aan tijdloosheid? Laten we het simpel zeggen: wanneer we kijken vanuit het geheel, of als u dat liever hebt, God of de grote Bouwmeester of de eerste Oorzaak, dan staat voor ons wel vast, dat alles wat mogelijk is in die God, die eerste Oorzaak moet zijn gelegen. Met andere woorden die mogelijkheden zijn er. Voor ons zijn ze niet beleefbaar, maar wie zegt of ze voor God niet beleefbaar zijn? We nemen dan aan dat in God alles aanwezig is. Dan is er geen tijd, maar alles wat wij kennen als tijd is als een afzonderlijke eenheid kenbaar in een sluitend geheel. Op dat ogenblik verandert de visie. Het is niet meer een je langzaam ontwikkelen zoals wij het zien, maar het is eerder een langzaam doorlopen van de mogelijkheden, die je altijd al bezit. Dan is leven niet meer een soort evolutieproces, maar het is herleid tot een zelferkenning, waarbij je steeds meer leert beseffen wat in jouw

wezen aan mogelijkheden bestaat. Zo bezien is er, dacht ik, ook alle reden voor om aan te nemen, dat we bepaald zullen zijn in hetgeen wij doen. Niet in de zin van een absolute lotsverbondenheid op aarde of in een bepaalde sfeer, maar in die zin, dat we nooit iets anders kunnen zijn dan hetgeen we in het goddelijke reeds zijn. We maken alleen zelf waar en worden ons zo van onszelf bewust en daarmee waarschijnlijk ook op den duur van het grote geheel waarin wij een bepaalde functie hebben. Dat klinkt allemaal erg uitvoerig. Ik weet, dat het een onderwerp is wat zo nu en dan droog is, maar laten we eerlijk zijn, wat kan droger zijn dan een preek? Zo droog ben ik nog niet.

Nu komen we weer aan dat begrip eindeloosheid. Eindeloosheid is relatief. Zeg nu, dat u 60 jaar te leven hebt. Willekeurig genomen. Zeg, dat u zich door de ruimte kunt bewegen met een lichtsnelheid waarbij per jaar mensentijd één lichtjaar wordt afgelegd. Dan begint na 60 lichtjaren voor u de eindeloosheid. Daar kun je niet eens meer komen. Er is geen mogelijkheid meer voor. Degenen, die de aarde gekend hebben zullen dus nooit dat gebied kunnen overschrijden.

Ik dacht, dat eindeloosheid voor ons als beperkte wezens, eigenlijk voor een groot deel bestaat uit ons onvermogen om het geheel te overzien. Ook daar komen we weer op hetzelfde probleem terecht, want je kunt over de schepping een hele hoop denken en zeggen. Er is een filosoof geweest, die zei: "God denkt en wij denken, dat we zijn omdat God over ons denkt." Ik vind het een hele diepe gedachte, maar toch wel wat bedenkelijk omdat ik aan het persoonlijk bestaan wel iets pleeg te hechten en dat als zodanig voortdurend ervaar. Misschien, dat het van God uit niet zo is. maar dat weet ik niet. Vanuit mijzelf besta ik persoonlijk. Dientengevolge prefereer ik eindeloosheid te definiëren vanuit mijn eigen standpunt en wel als het niet kunnen overschrijden van een grens. Eindeloosheid wordt beperkt door de beperktheid van mij eigen mogelijkheden. Een collega van mij heeft het eens gezegd: "De werkelijkheid is ook de kosmos, die ligt te midden van een groot aantal sterrenstelsels, melkwegstelsels en in het geheel bewegen zich 63 van deze stelsels rond dit ene punt, dat echter niet licht uitstraalt, dus als zodanig herkenbaar is." Dat is mooi gezegd, maar al weet je nu 10.000 keer dat er ergens nog wel andere melkwegstelsels zijn, voorlopig word je beperkt in je eigen visie door je eigen melkwegstelsel. Al dat andere is veronderstelling. Een heel klein beetje feiten, waarvan je niet eens weet of die waarneming nu wel concreet is. Is er iets buiten het heelal? De kosmos, zoals u ze kent met alle verschijnselen inclusief de melkvegen, enzovoort. Dat weten we niet; als er iets is, wat is het dan?

Als het niets is, dan is het toch iets. Want ook een niets zou in zichzelf weer begrensd moeten zijn. Er is iets in het niets, dat iets is. het klinkt krankzinnig en als een woordenspel, maar ik bedoel het werkelijk serieus. Wanneer we daarover filosoferen krijgen we te maken met werelden die we absoluut niet kennen en die we ons niets voor kunnen stellen. Dat laatste is net probleem. Wanneer de mens zich bezighoudt met eeuwigheid, dan houdt hij zich bezig met iets wat hij niet kan overzien. Wanneer een mens spreekt van eindeloosheid, dan spreekt hij over iets waarvan hij zich wezenlijk geen voorstelling kan maken. Het zijn juist deze onvoorstelbaarheden waar onmetelijk veel mee geschermd wordt. "De ware God zal ons ontvangen en oordelen in de eeuwigheid" Wat is die eeuwigheid?

"Het eindelooszijn van de mogelijkheden....." Hoe wilt u dat constateren?

Het is niet constateerbaar. Het zijn voordeden, die we gebruiken om weg te vluchten uit onze eigen beperktheid. We kunnen er over filosoferen zoveel als we willen, maar we kunnen ons niet onttrekken aan het feit, dat voor ons die begrippen leeg blijven. U vindt het misschien een beetje gek, maar laat ik u een ander voorbeeld geven. Er zijn mensen in vele staten, die voortdurend denken in miljoenen en miljarden, maar die niet veten hoeveel een miljoen of een miljard is omdat ze er nooit mee geconfronteerd zijn. Het zijn gewoon termen, verder niets. Diezelfde man, die over miljarden beschikt is misschien niet eens in staat om na te gaan of hij teveel of te weinig betaalt voor een kilo erwten. Wanneer je je dat realiseert dan vraag je je af waar de waanzin eigenlijk begint. De waanzin begin op het ogenblik, dat wij ons totaal vervreemden van alle dingen, die we niet meer kunnen overzien. Laten we dan maar blijven bij hetgeen voor ons het eerst benaderbaar is. Benaderbaar betekent niet alleen denkbaar. Er zijn zaken, die niet denkbaar zijn, maar weer wel beleefbaar. Wij hebben een begrenzing. Als mens, als geest heb je een bepaalde limiet. Daar kun je op dit moment niet over heen. Laten wij dan eerst proberen binnen die limiet zuiver te functioneren. Dan kunnen we verder zien. Wanneer ik leef in een spiraal van tijd, dan kan ik uit die theorie misschien een zekere

genoegdoening vinden. Wat deze keer niet komt, komt de volgende keer. Niet erg als je deze keer een paria bent; misschien ben je de volgende keer wel een koopman, krijgsman of zelfs een vorst.

❖ *Vraag over invloeden.*

Het zijn dezelfde invloeden, maar verandering van klassering, van wezen. Vindt u het vreemd? Het is heel eenvoudig. U bent kwekeling. U gaat op de fiets naar school, door de regen. Een aantal jaren later, u bent natuurlijk ondertussen een volwaardig onderwijzeres, blijkt, dat uw auto het niet doet. U gaat op uw fiets door de regen naar school. Dat wil niet zeggen, dat u hetzelfde bent, maar wel dat de invloed waaraan u onderworpen bent, hetzelfde is. Dan komt de tijd, dat u hoofd der school bent en ja, alles loopt tegen en u neemt de fiets van uw dochter. U trapt naar school, door de regen en het enige verschil is dan uiteindelijk, dat u de eerste keer blij was, dat u op tijd was; dat u de tweede keer dacht: laat ze nou maar een beetje zoet zijn en dat u de derde keer dacht: nou moet ik toch eindelijk eens iemand de les lezen, want zo gaat het niet!

Dit voor degenen, die het onderwijs leven kennen. Ik had een ander voorbeeld kunnen kiezen, maar gezien uw achtergrond leek me dit wel juist.

U ziet dus, dat de herhaling helemaal niet betekent, dat we dezelfde hoeven te zijn. Wij veranderen wel, omdat ons bewustzijn verandert. Dit betekent, dat we met elke kringloop over meer mogelijkheden beschikken en dat we desalnietemin met dezelfde invloed hebben af te rekenen. Dat kun je natuurlijk stellen in de zin van reïncarnatie bij voorbeeld.

Wanneer u incarneert maakt u een leven door. In dat leven doet u ervaringen op. Op grond van die ervaringen zult u geestelijk uw contacten bepalen met de werelden van de geest. Als u daarmee niet meer verder kunt, dan zult u weer incameren. Alles wat u in de stof en in de geest hebt meegemaakt, heeft uw geestelijke persoonlijkheid gevormd. Daardoor zal uw keuze van reïncarnatie mede bepaald worden. Datgene wat gekozen wordt als leven is géén herhaling van het eerste leven, maar het is er een voortzetting van. In die voortzetting - en dat is dan het beeld van die levensspiraal - hebt u weer te maken met dezelfde invloeden. Je reageert er anders op. Daardoor kun je weer wijzer worden (of je misschien nog stommer gedragen, ook dat is mogelijk. Het komt wel eens voor.) Wanneer u het zo bekijkt is het voor ons eigenlijk alleen maar belangrijk op dit ogenblik, onder de invloeden die nu bestaan, zo bewust en actief mogelijk te verken. Zeker, we moeten onszelf leren kennen. Maar hoe kun je jezelf kennen wanneer je niet naar de wereld kijkt, maar alleen naar jezelf. Om een collega van mij te citeren: wanneer je aan esoterie doet en je kijkt naar binnen, moet je onthouden, dat je pas werkelijk naar binnen kunt kijken, wanneer je er buiten kunt staan. Je moet dus afstand nemen van jezelf, dan kun je jezelf leren kennen, inderdaad. Hoe neem je die afstand, wanneer er geen wereld is vaardoor je in staat wordt gesteld die afstand te nemen?

❖ *Ik begrijp dit niet, dit afstand nemen van jezelf om naar binnen te kijken.*

Dat is heel eenvoudig. U kijkt eerst eens wat de wereld van u denkt en hoe de wereld op u reageert. Dat is waarschijnlijk niet zoals u meent, dat de wereld zou moeten reageren, maar het is een feit. Accepteer die feiten. Zeg, dat die feiten datgene is wat ik kennelijk voor andere beteken en laat me nu vanuit het hierdoor bepaalde standpunt proberen naar mijn eigen innerlijk te zien. Wat gebeurt daar in, wat zijn daarin de processen. Dan heb je pas de mogelijkheid om afstand te nemen. Zolang u zegt, dat de wereld slecht is, maar dat u goed bent en dat u als u naar binnen kijkt het allerheiligste ziet, dan weet ik niet waar dat allerheiligste vandaan moet komen. Het kan dan net zo goed fantasie zijn als wat anders. Daarom heb ik dit zo geformuleerd.

Wanneer wij denken, dat het bestaan eindeloos is, dan is dat vanuit ons standpunt waarschijnlijk waar. Of het waar is in de kosmos, weten we niet. Eerst door toe te geven hoe weinig wij veten van de zaken waar wij voortdurend over spreken, zullen we in staat zijn de zaken waar we wel iets over weten juister te benaderen. Ik vraag me af wat Peter van Amiens zou hebben uitgeroepen wanneer hij zich eerst eens had afgevraagd wat God eigenlijk is. Zou hij dan nog steeds gezegd hebben: Dieu le veut?

Wij weten, dat voor ons dingen niet kenbaar of benaderbaar zijn. Wanneer je op aarde bent, kun je iets weten over het leven na de dood, maar niet veel om de doodeenvoudige reden, dat je alles wat het leven en de dood betreft zult proberen te vertalen in termen van je eigen

wereld. Erken dat gewoon. Er is een grens waar je nu niet over heen kunt. Wanneer die grens bestaat moet ik mij niet beroepen op het onbekende, maar ik moet uitgaan van het bekende. Wanneer ik spreek over een God, moet die God voor mij leven, niet uit een theorie, die ik niet bewijzen kan, maar uit de praxis van hetgeen ik doe.

Het gaat er om, dat wij begrippen als oneindigheid en eeuwigheid eigenlijk hanteren zonder er bij na te denken. Zoals men spreekt over God, zoals men spreekt over Jezus, zoals men spreekt over de onfeilbaarheid van de paus. Dit is overigens pas 200 jaar zo. Alle vergissingen van zijn voorgangers zijn opgeheven door een leerstoel. Dat is zo iets als een econoom, die een stelling poneert en zegt, dat op grond daarvan de werkeloosheid plotseling opgeheven kan worden. Ook dat is niet mogelijk. In het onbewijsbare kun je natuurlijk elke stelling poneren die je wilt.

Wanneer wij bezig zijn met die begrippen van die eeuwige tijd, u kent het verhaal wel: een kogel zo groot als de aarde, helemaal van verchroomd staal gemaakt, waarop eens in de eeuw een vogel komt zitten en die dan weer wegvliegt. Als hij helemaal versleten is, dan is er nog geen seconde voorbij van de eeuwigheid. Het is een mooi verhaal, maar het zegt, dat tijd een concrete meetbaarheid is. Tijd is dat absoluut niet. Tijd is alleen een relatieve meetbaarheid. Tijd is niets anders dan een verschijnsel, dat ontstaat door massa plus beweging in ruimte, waar die niet is, is geen tijd. Het is de beweging, de verandering waardoor tijd kan worden. Als we ons dat realiseren en we realiseren ons verder dat onze persoonlijke tijd nooit helemaal synchroon loopt met de klok, dan moeten we toch wel concluderen, dat tijd een soort fictie is, zodra we haar als vaste maatstaf hanteren. Dat we dat doen wanneer we op aarde zijn is begrijpelijk. Zonder dat zouden we geen vaste afspraken met elkaar kunnen maken. Dat neemt niet weg, dat het een fictie is. Als u zich dat realiseert dan zult u zeggen, dat eeuwigheid eigenlijk: ook geen betekenis heeft. Ik weet, dat er entiteiten zijn aan onze kant, die menen, dat ze een minuut hebben nagedacht en dan is er op aarde een tijd voorbij gegaan om misselijk van te worden. Dan zijn er vijf- zeshonderd jaar voorbij. Je kijkt dan eens rond je en ziet, dat er opeens een hoop nieuwelingen bij zijn gekomen.

Hier hebben we dus te maken met iets wat erg betrekkelijk is. Zeer persoonlijk eigenlijk. Mag je dan over tijd spreken? Als ik niet over tijd mag spreken kan ik dan nog wel spreken over eeuwigheid? Ik geloof, dat we er heel erg mee uit moeten kijken.

Wanneer we verder gaan - we zijn nog steeds bezig met die eindeloosheid, het zijn twee onmogelijke begrippen, die we bij elkaar hebben - dan kunnen we ook zeggen, dat de zee eindeloos is. Voor iemand die hem over wil zwemmen, is hij dat ook. Voor iemand die een boot heeft is hij dat misschien niet meer. Het is datgene wat wij zijn, wat eindigheid of oneindigheid vanuit ons standpunt bepaalt. Als we niet meer weten, dat we aan de overkant van de oceaan licht konden zien, dat die oceaan eindig is - eerst is ervaring en kennis nodig - dan verdwijnt die oneindigheid. Niets is dan meer eindeloos, dan is het bepaald. Wij leven op een betrekkelijk klein eiland van besef in een oceaan van onwetendheid. Vanuit dit hele kleine, heel beperkte besef zijn we voortdurend bezig te vertellen wat er nu wel en wat er nu niet mogelijk is. we zijn voortdurend bezig te bepalen wat er rond ons is. Wanneer we het dan niet kunnen begrijpen, kunnen vatten dan geven we er een naam aan. Er zijn mensen die een patroonheilige nodig hebben gehad. Daar hebben ze Sinterklaas voor genomen (de enige patroon voor de middenstand, samen met de kerstman misschien. De paashaas doet niet zoveel meer tegenwoordig.) Tegenwoordig zijn er hulpheiligen bij gekomen. Vaderdag, moederdag. Als je die gaat benoemen als persoonlijkheden, dan heb je een heiligenkalender. Zo zijn heiligenkalenders in het verleden ontstaan. Het gekke is, dat ze er nu een hele hoop hebben geschrappt. Neem Christophorus. Als je op reis gaat heb je Christophorus nodig, want die beschermt je. Maar Christophorus heeft nooit geleefd. Toen zei men: "Dus hij bestaat niet, dus is hij niet heilig." Ik zou juist zeggen, dat hij misschien heiliger is omdat hij niet heeft bestaan. Waarom hebben de mensen in het begin voor elk natuurverschijnsel een godennaam bedacht?

Waarom hebben ze elke boom willen bezielen met een triade? Waarom hebben ze de bergen volgestopt met oreaden, met bergnimfen, die juist die bergen en alle stenen daar zouden beheersen? Omdat ze niet wisten waarom en hoe. Ze hebben het een naam gegeven. Want als je iets een naam geeft, dan lijkt het opeens of het hanteerbaar is. Wanneer je dan vergeet, dat dat hanteerbare schijn is en geen werkelijkheid, dan begeef je jezelf in een wereld van illusies. Dat laatste, niet de naamgeving op zich, is hetgeen waartegen ik bezwaren heb.

❖ *Opmerking over het definiëren.*

Daar heb ik ook helemaal geen bezwaar tegen. Dat zoudt u uit mijn betoog hebben kunnen afleiden. Ik heb er alleen bezwaar tegen, dat men op grond van deze tijd, die in feite een postulaat is, komt tot het postulaat van een eeuwigheid, die onbewijsbaar is en waar je niets aan kunt verbinden aan werkelijke betekenis of waarde, uitgezonderd een emotionele en religieuze, omdat je niet in staat bent het wezen van de tijd te definiëren. Eindeloosheid, eeuwigheid of tijdsbegrip is op zich waardeloos omdat nog niet voldoende kennis bestaat omtrent datgene waaruit men dit postulaat heeft afgeleid.

❖ *Opmerking over het in de stof leven en beperking.*

We komen hier weer bij hetgeen ik heb zitten betogen. U kunt de tijd hanteren zover ze voor u werkt en geldt. U kunt uw eigen ruimtelijke begrippen hanteren zover als dit uw eigen mogelijkheden geldt. U kunt materie hanteren op elke wijze waarop u dit begrip wilt hanteren zolang er voor u een concreet kenbaar iets aan verbonden is. Op het ogenblik, dat u komt tot een berekening die niet door de feiten gestaafd wordt, moet ze erkend worden als een veronderstelling en mag ze niet als een zekerheid geponeerd worden. Met andere woorden $0 = \text{evenr. } v^2$ was een postulaat, dat echter waarschijnlijk is geworden door datgene wat men feitelijk op grond van deze formule in zijn eigen waarneembare wereld tot stand heeft kunnen brengen.

Zijn we het eens?

Nu zijn we al weer een heel eind verder. U heeft in feite toegegeven, dat datgene wat ik heb aan innerlijke tegenspraak op het ogenblik, dat men eeuwigheid, eindeloosheid, als concrete gegevens hanteert, terecht is.

Ik heb geprobeerd in dit alles denkstof aan te dragen. Gewoon, denk er eens over na. U moogt morgen weer spreken over de eeuwigheid en u moogt spreken over de eindeloosheid zoveel u wilt. Ik heb geen enkele reden om te zeggen, dat je het niet mag doen, maar ik heb wel een reden om te zeggen, dat wanneer je die begrippen hanteert u wel moet beseffen, dat het ficties zijn. Dat het voorlopige denkbeelden zijn, die niet gebaseerd zijn op kennis, maar juist op het ontbreken ervan. Wanneer je morgen spreekt over God of je spreekt met God, dan zal ik het toejuichen zolang u zich realiseert, dat u niet in staat bent ook maar iets te definiëren van wat met die God te maken heeft. U heeft alleen een reeks verklaringen. U heeft geen feiten. Zelfs degenen die zeggen, dat Jezus Christus de werkelijke zoon van God is, spreken vanuit hun geloof, niet vanuit een bewijsbare zekerheid. Dit moeten we beseffen. Op het ogenblik, dat wij een theorie gaan hanteren als een feit, zonder dat wij er ook maar iets van waar kunnen maken, iets van hard kunnen maken, dan begaan wij de grootste dwaasheid die er is.

Laten we Rusland nemen. Waarom is Rusland na de grote renovatie zo'n geteisterd land geweest, weet u dat? Omdat Lenin en de velen met hem, de bolsjewieken voornamelijk, zich baseerden op de stellingen van Marx. De stellingen van Marx waren gebaseerd op een economisch geheel, als Duitsland. Met andere woorden een geïndustrialiseerde staat. Deze stellingen hadden niet zonder meer gelding en betekenis in een landbouwstaat als Rusland was. Men heeft het opgelost. Men heeft van de landbouwstaat Rusland steeds meer een geïndustrialiseerde, dus arbeidersstaat, gemaakt. Daarmee heeft men echter gelijktijdig, voor een deel althans, het karakter van Rusland geveld aangedaan. Dit te ontkennen betekent de onvrede die in dit land bij velen heerst, de reden voor de dronkenschap en vele andere zaken daar, de vele zelfmoorden onder andere. Je kunt mensen niet zo maar eventjes veranderen van een boer in een arbeider of van iemand die op het platteland gezapig voortsukkelt in een ijverig bureaucaat. Dat gaat nu eenmaal niet. Wanneer ik dat zeg, dan zullen er velen in de kerk zijn, die zeggen: Zie je nu wel. Maar als ik zeg, dat zij precies hetzelfde doen, dan zeggen ze neen, want zij hebben de waarheid. Welke waarheid? De waarheid van uw gedachten. uw eeuwigheidsverkondigers ervan. Het is een droombeeld, voortgekomen uit uw onbegrip voor het bestaan. uw eindeloosheid, uw kennis van de sterren komt niet voort uit de oneindigheid van de kosmos, maar uit uw eigen onvermogen om de kosmos te ontzien. Accepteer die feiten dan. Op het ogenblik, dat je beseft, dat die zekerheden waar je mee werkt, geen zekerheden zijn, dan ga je niet zonder meer zeggen, dat je ze opzij gooit. Je gaat dan wel zeggen, dat het persoonlijke interpretaties zijn die je aan één en ander niet kunt binden. Dat is belangrijk.

Het is dit punt vooral dat u - naar ik hoop - in uw overwegingen zult willen betrekken. Je kunt

een geloof niet verkopen als een zekerheid. Je kunt een fantasie niet verkopen als een werkelijkheid, tenzij je in de politiek zit en dan alleen nog maar zolang je gekozen bent. Realiseert u zich dat goed. Zeker, begrippen als eeuwigheid en eindeloosheid, we kunnen ze filosofisch onderbouwen. We kunnen er echter geen enkele manifestatie van aantonen buiten ons eigen bestaan en in ons eigen leven en dus op zeer beperkte wijze.

Daarom hoop ik, dat u het met mij eens zult zijn als ik aan het einde van dit inleidend betoog zeg: hier is geen sprake van feiten of zekerheden, maar wel van zeer subjectieve interpretaties, waarbij de mens bij het geven van namen aan het onbekende voor zich probeert een mogelijkheid te vinden daarmee te leven.

Hebt u commentaar?

❖ *Opmerking over theoretici en kernfysica. Verklaringen vanuit stellingen.*

Als u goed geluisterd hebt dan heeft u gehoord, dat ik er helemaal geen bezwaar tegen geopperd heb dat men dit doet, mits men beseft, dat men niet te maken heeft met feiten, maar met een werkhypothese. Dat doet men helaas veel te weinig. Mag ik u een paar voorbeelden geven? Er zijn vele berekeningen over de veiligheid of onveiligheid van atoomcentrales. In geen van de gevallen zijn de berekeningen juist. Weet u waarom? Omdat het niet mogelijk is de menselijke factor daarin zodanig te berekenen, dat men tot een enigszins juiste veiligheids- of onveiligheids-inschatting kan komen. Onder dezelfde omstandigheden met andere mensen is een reactor onveilig die zonder dit veilig zou zijn en omgekeerd. Wanneer je dit bekijkt dan zie je, dat al die mensen die zeggen, dat atoomenergie meet, uitgaan van een overtuiging, die ze niet kunnen bewijzen. Omgekeerd gaan zij die roepen, dat met kernenergie de hele wereld verpest wordt, uit van standpunten die ze ook niet hard kunnen maken. Ze kunnen ze veronderstellen. Wanneer je zo kijkt, dan kijk je alleen naar de werkelijke feiten. De werkelijke feiten op dit ogenblik zijn niet dat atoomenergie absoluut onveilig is, maar wel dat de veiligheid van onoverzienbare factoren afhankelijk kan zijn en dat het gevaar daarbij dus zovelen betreft, dat het niet redelijk, is om een dergelijke risico te nemen. Je kunt niet bewijzen, dat men over 10 jaar niet een methode zal hebben gevonden om radioactieve afval veilig op te slaan. Werkelijk veilig. Het is echter dwaasheid te stellen, dat men dit binnen tien jaar wel zal vinden en op grond daarvan reeds afval te produceren op het gevaar af, dat je er geen raad mee weet. Daar heb je twee tegenstrijdig modellen. Ieder redeneert vanuit zijn eigen model en komt tot een conclusie. Mijn conclusie is doodgewoon, dat je risico's, die 100.000 mensenlevens kunnen kosten, niet kunt nemen. Dat is mijn persoonlijke visie. Een generaal denkt er heel anders over. Geen van beide partijen kan aantonen, dat hetgeen zij bewezen absoluut en terecht is. Wanneer aangetoond wordt wie van beiden gelijk heeft, is het alleen te hopen, dat twee partijen zich op een redelijke afstand bevinden van de explosie! Begrijpt u waar het om gaat?

In deze tijd wordt zo vaak een model gemaakt. Men gaat uit van: wanneer we dit doen dan zal dat gebeuren. Klopt het vel? De bureaucraten in Nederland hadden uitgerekend dat als ze de accijnzen zouden verhogen, er een grotere belastingopbrengst zou komen. Het bleek, dat daardoor het verbruik dermate werd afgeremd dat de feitelijke belastingopbrengst veel minder is dan men had verwacht.

De oliestaten dachten, dat ze de olieprijs steeds konden opschroeven. Olie had men toch nodig. Nu blijkt echter reeds, dat het wereldverbruik op dit moment met ongeveer 15 tot 16% is gedaald. Dat betekent, dat ze op een gegeven ogenblik niet krijgen wat ze dachten te zullen krijgen, zodat ze - als het zo doorgaat - weer goedkoper zullen moeten worden. Wim Kan - die dan reeds aan onze kant zal zijn ongetwijfeld - zal dan toch het genoegen hebben eens een sjeik onder aan de trap te zien staan met de vraag: "De olieboer, hebt u nog nodig vandaag?" Flauwe grap, maar het zit er in. Zoals men heeft gedacht, dat een beetje inleveren niemand zou schaden. Men heeft hierbij één ding over het hoofd gezien en dat is dat men de mensen geschoold heeft om niet in te leveren en extra lasten voortdurend op anderen af te wentelen. Je kunt dat patroon niet zonder meer terugdraaien.

Dit zijn allemaal zaken die in een bepaalde berekening, in het model van een ontwikkeling passen, maar die niet passen bij de werkelijkheid omdat factoren buiten beschouwing zijn gelaten of mogelijk omdat men zich bepaalde dingen niet voorstellen kan. Men kan zich bijvoorbeeld niet voorstellen, dat men met een inkomen van een ton makkelijker F 10.000,- kan missen dan een AOW-er F 10,-. Als je je dat niet voor kunt stellen, kun je met die modellen werken. Je kunt proberen op die manier iets te bereiken. Misschien lukt het je. Zeg

dan echter nooit, dat het het falen van een ander is, wanneer je voorstelling van het model niet functioneert.

Dat was hetgeen ik u wilde zeggen. Besef de betrekkelijkheid, dat is alles. U denkt toch niet, dat ik als een wals over u heen wil gaan, hé? Ik ben geen Strauss, ik houd niet van walsen.

Wanneer niemand verder iets in te brengen heeft, lijkt het me goed om hiermee het eerste deel van de bijeenkomst te beëindigen. Beëindigen is ook weer zoiets. Eindigt eigenlijk datgene wat u gezegd hebt? Ik denk, dat het pas dan eindigt wanneer nergens meer iemand is, die één van deze gedachten nog vervult. Ik durf niet te zeggen, dat daarom de werking eindeloos zal zijn. Om te voorkomen, dat u mijn betoog eindeloos vindt of dat ik er een eeuwigheid voor nodig heb, wil ik mij dan nu beperken tot het u toewensen van een aangename, zo mogelijk gezegende avond; u te danken voor uw aandacht, de hoop uit te spreken, dat ik het onderwerp althans enigszins tot uw genoegen uitgewerkt heb.

Goeden avond

Uitspraken van Henri (na de pauze)

Botsing : gewelddadige ontmoeten, die soms onprettige, soms onaangename gevolgen kan hebben. het ligt er aan waar en met wie je botst.

Vrede : is datgene waar de mensen over praten omdat ze niet weten wat het is.

Hilterman(?) : iemand die mij persoonlijk koud laat.

Italië : een laars, die zo nu en dan een stevige trap nodig heeft,

Paus : een acteur die bijna sneeft in de uitoefening van zijn beroep.

Reagan : een ex-acteur, die nog steeds niet weet of hij in een Wildwest-film speelt of in het Witte Huis.

Roemenië : een lied dat zichzelf herhaalt. (is ook een oud Joods lied)

Toneelstuk : een stukje van het dagelijkse leven in een apart kader gezet waarin een ieder zoals gebruikelijk net doet of hij een ander is.

ODV-lid : iemand die spreekt over verdraagzaamheid en ze over het algemeen nog niet erg beoefent.

Henri : een naam, die alleen als aanduiding functioneert voor iemand die probeert met een schijn van bitterheid, een schijn van waarheid zich zodanig kenbaar te maken, dat er een gedachte van over blijft.

Bitterheid : is die smaak, die je nodig hebt om te voorkomen, dat je misselijk wordt van het zoet.

Trouw : is de illusie die men koestert omdat een mens, die niet trouw is aan zichzelf, niemand trouw kan zijn.

Verwijt: is over het algemeen datgene wat men een ander naar het hoofd slingert, daarbij zich niet afvragend in hoeverre het waar is.

Leven : is bestaan en denken over het bestaan zodat je iets doet wat meer is dan bestaan alleen.

Asbak : een term, die gebruikt wordt voor sommige mensen en niet altijd ten onrechte.

Kankergezwell: in feite een verwildering van cellen, die daardoor de levensmogelijkheden van andere cellen aantast.

Astma : ademnood waarbij door het onregelmatig ademhalen een vergroting van benauwdheid plaatsvindt. Veel astma komt niet voort uit lichamelijke maar in gedachten levende kwalen.

Groei : de omgekeerde ondergang.

HET SCHONE WOORD

Als je vrede hebt met magnetiseren heb je kans, dat je er geluk mee hebt.

Ik magnetiseer ik probeer met alle kracht die in mij leeft iets te geven aan een ander die ergens tekorten heeft en zo vanuit mijzelf te geven iets van die vrede en die macht waardoor ook in de ander weer een levensvreugde wordt gebracht waardoor hij weer in vrede komt.

En voeg ik al tesaam de kracht de aandacht die er in mij leeft het geloven van de ander die mij zijn aandacht geeft zo vlecht ik uit de levenskrachten een sterk snoer dat de mens verbindt met dat wat fout is in de ander en zo dat elk voor zich hervindt iets van de vrede, iets van vreugde iets misschien ook van geluk doordat de onevenwichtigheden breken en dan stuk voor stuk zichzelf vernietigend u nog laten een vrede die waar in u leeft maar als het lukt dan moet ik zeggen, dat u wel geluk gehad heeft.

Wil je in vrede leven aanvaard eerst wat je bent en probeer dan met datgene wat je in anderen herkent tesaam een web van vreugdigheid en samengaan te weven. Wat misschien een goede raad is voor al degenen, die in hun politieke aspiraties en verwachtingen teleurgesteld zijn in deze tijd en voor al degene, die zegevierend op hun borst kloppen zonder te beseffen, dat een gorilla dat beter kan.